

Otto Weiss

Otec Helgy Weissové

Praha – Helga jde poprvé na náhradní výuku pro židovské děti, která probíhala v soukromých bytech poté, co Židům bylo zakázáno chodit do běžných škol

31. srpna 1941

Ráno jsem první vzhůru, mám strach, abych nepřišla pozdě. Nevydržím dlouho v posteli. Ještě dávno není čas jít, když jsem už úplně připravena. Spěchám na tatínka, který mě má doprovázet. Proč dělá jen tak pomalu. Má na všechno dost času, vždyť přijdu pozdě! Konečně je hotov, vydáváme se na cestu. Jedeme elektrickou. Vyskakují z električky, ze zadního vozu, ovšem. Odkud jinud? Ten přední je přec pouze pro árijce. Vstupujeme do domu s udaným číslem. Srdce mi rychle buší, když se tatínkova ruka dotýká zvonku. Připadám si jako malá holčička, která jde první den do školy.

Terezín – opětovné setkání s tatínkem, kdy v prvních měsících byli muži, ženy a děti ubytování odděleně a jejich kontakt byl velmi omezený

16. prosince 1941

(...) Čekaly jsme s maminkou jako obyčejně v průjezdu, spíš ze zvyku, než že bychom doopravdy věřily, že přijde. Najednou se objevila skupina mužů s kufry na ramenou a mezi nimi tatínek. To bylo radosti, ale jen tak, aby to nikdo neviděl. Pusu nebo něco podobného, kdepak, ani pomyšlení, copak se vůbec smí sejít muž se ženou, nebo s ní snad dokonce mluvit? I když to je třeba vlastní žena. Tady jsi zajatec a dost, takové věci sem nepatří. Ale vždyť my si rozumíme i bez toho a také jsme měli štěstí. Četník se právě otočil. Pobíhaly jsme vedle tatínka, každá z jedné strany, a on chudák nevěděl, kterou dřív poslouchat. Sám se ke slovu ani nedostal. Měli jsme si tolik co říci, ale bylo nutno se rozloučit. Na konci schodů se četník „náhodou“ zas otočil.

Terezín – loučení před transportem do Osvětimi

29. září 1944

Vagóny jsou tady, druhý transport nastupuje do šlojsky¹. Maminka rychle připravuje večeri, ať se tatínek ještě naposledy pořádně nají. Cpu do sebe jídlo, nevím, co jím. Záleží vůbec na tom? Hltám sousta, nemám hlad, ale s každou lžící polykám jednu slzu, jídlo nestačí, slz je mnohem víc.

(...) Kdyby teď skončila válka... bylo by to příliš krásné. Tak tu sedíme dnes spolu naposled. Od zítřka jen samy s maminkou. A ty tati?

(...) Slzy se nedají zadržet, je jich příliš mnoho nahromaděno za celý týden a my jim nebráníme. Hlavu přitisknutou k tatínkově hrudi, slyším zřetelně tlukot jeho srdce. Přerývaný, smutný, jako nálada dnešního večera. Ach tati, kéž by tvé ruce byly dost silné, aby mě nikdy nic nevyrvalo z jejich objetí. Naše srdce budou s ním, s ním bojovat i trpět, doufat a věřit. A stejně jako naše i ono bude bít pro nás...

¹ prostor v ghettu Terezín při příjezdu a odjezdu transportů, kde probíhala registrace, kontroly a zabavování věcí

Eva Vohryzková

Nejlepší kamarádka Helgy

Praha – Židé postupně nesměli opouštět svá bydliště a Helge nakonec zůstala jediná kamarádka – Eva. Druhá Eva z jejího domu se od ní kvůli protižidovským nařízením odvrátila.

28. října 1939

(...) A jsou prázdniny. Všechny árijské děti odjely ven. Z mých přítelkyň zůstala jediná Eva, ale ne ta od nás z domu, kdepak, ta už dávno není mojí kamarádkou. Od doby, kdy přišel Hitler, se na mne dívá spatra, myslí si asi, že je něco víc. Když z toho má radost, nechám ji při tom.

Tedy jediná Eva zde zůstala. Jsme celé dny spolu. U Evina domu je malá zahrádka, ve které si hrajeme. Stín nám nahrazuje les, necky s vodou řeku. Hrajeme si celé dny a jsme velmi dobré přítelkyně. Rodiče jsou také spřáteleni. Když je hezké počasí, konáme spolu výlety, při ošklivém se navštěvujeme. Přicházíme vždy brzy po obědě a zůstáváme spolu až do pozdního večera.

Praha – Židé také museli na veřejnosti viditelně nosit žlutou hvězdu. Nedlouho poté se Helga s kamarádkou Evou vydaly na procházku ulicemi města.

5. října 1941

(...) Odpoledne jdu s Evou na procházku. Dnes ne na hřiště, zůstáváme schválně v rušných ulicích. Baví nás, když potkáme nějakého žida. Každý se usměje, jako by chtěl říct: „To nám to sluší, co?“ Počítáme, kolik těch *hvězd* potkáme, a předháníme se, která jich napočítá víc. Vesele se bavíme a hlučně se smějeme. Ať Němci vidí, že si z toho nic neděláme. Schválně, ať mají vztek.

Praha – loučení před transportem do Lodže, kde Eva s celou rodinou zahynula.

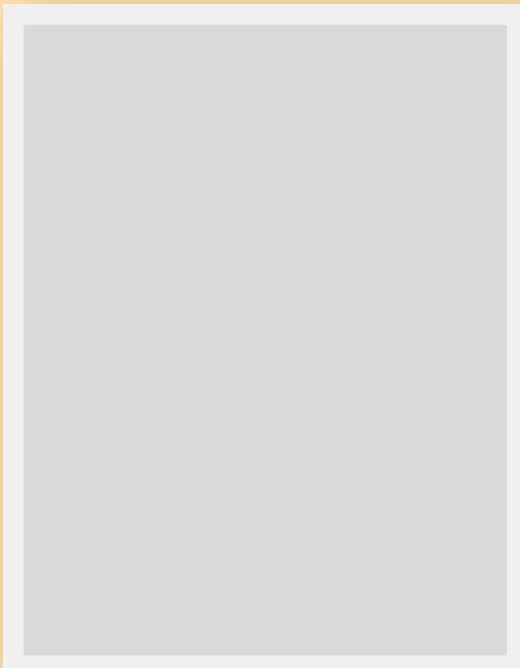
28. října 1941

Vozhryzkovi jsou již připraveni a čekají jen na nás. V předsíni na zemi leží připravená zavazadla. Na všech i na kabátech všech členů rodiny jsou upevněna transportní čísla: 248, 249, 250. Tedy už ne lidé, pouze čísla. Poslední prohlídka bytu, jestli se nic nezapomnělo, a potom již opouštíme naposledy byt. Eva a já jdeme napřed. Nemluvíme. Není to zapotřebí. Obě máme tutéž myšlenku, a ani kdybychom chtěly, naše stažená hrdla nedovolují vydat jedinou hlásku. Ze všech sil se snažím zadržet pláč, abych Evě neztěžovala již tak dost těžké loučení. Eva také zápasí se slzami, ale u domovních vrat je již nepřemůže. Chci ji uklidnit, avšak z pokusu o utišující slovo se vydere jen tichý vzlyk. Už nezadržujeme pláč. Jdeme mlčky vedle sebe, držíme se za ruce a ranní šero je přerušováno jen občasným zavzlykáním.

(...) Tak jsem přišla o poslední kamarádku. S nikým jiným jako s Evou si tak dobře nerozumím. Neustále na ni vzpomínám. Nikdy na ni nezapomenu.

Františka Schöllerová

Kamarádka a spolubydlící Helgy v Terezíně

Terezín – v Terezíně děti často žily odděleně od rodin a oporu nacházely v nových přátelstvích.

1. července 1942

(...) Bydlím s jedním děvčetem, je o čtyři dny mladší než já, jmenuje se **Francka**. Naše maminky se domluvily, že jsme se obě narodily ve stejné porodnici. Od toho dne jsme se spřátelily. To je přec zajímavé, že jsme se tak sešly. Měly bychom spát na společném kavalci, když jsme kamarádky, ale Francke se z jednotlivého kavalece nechtělo. Nešťastnou náhodou z něj však spadla, a maminka jí nedovolila dál bydlet na třetím patře. Měla štěstí, že se jí celkem nic nestalo. Trochu si rozbila hlavu, ale jen málo. Není to ode mne hezké, ale jsem trochu ráda, poněvadž vedle mne bylo náhodou volné místo a Francka se na něj přestěhovala. Teď už se mně, vlastně nám oběma – Francka je právě

taková jako já – po maminkách nestýská. Večer v posteli si povídáme a nemáme na pláč čas. Proč bychom vlastně měly brečet? Vždyť jsme zde samá mladá děvčata, u nás musí být veselo, nikdo nesmí fňukat. To je názor všech. (...) Bez biografu a divadla ještě nikdo neumřel. Na přeplněných ubikacích, na kavalcích s blechami a štěnicemi se může žít. Bez jídla to je už horší, ale i trochu hladu se snese. (...) Chtějí nás zničit, to je zřejmé, ale my se nedáme. Těch pár měsíců to ještě vydržíme.

Terezín – strach z transportů na východ, odkud se většina lidí nevrátila.

15. ledna 1944

(...) Francka je ve *šlojsce*¹. Kromě ní ještě několik děvčat. Je v tom celý sirotčinec. Což jim i ty nevinné děti překážejí? Pomáhala jsem ve *šlojsce* u dětí z L318². Některé ještě ani neumí pořádně mluvit. Dvou- a tříleté děti s transportními čísly kolem krku a tužkou připsáno Waisenkind³.

Nevím ani, na koho dřív myslet. Pucka, Doris, Hanka, Růža, **Francka**. Jak je tady mrtvo, ticho až bolí. Nade mnou nikdo neskáče, nikdo se nesměje a vedle prázdný kavalec. Pane Bože, ať se dostane Francka z transportu.

(...) Ve *šlojsce* jsme byly asi hodinu, pak nás poslali pryč, abychom se do ničeho nepřipletly. Němci hrozně řádili a stalo se nejednou, že strčili někoho jen tak, jak byl, do vlaku. Zbytek dopoledne jsem stála pod okny Francčina pokoje a nespouštěla oči z papírku, uvázaného na niti. Bylo to znamení, jsou-li ještě nahoře, nebo už nastoupili. V půl sedmé zahoukala píšťala lokomotivy a vlak pomalu sjížděl podél Mysliveckých kasáren. Papírek stále ještě visel na niti. Francka byla vyreklamována⁴.

¹ prostor v ghettu Terezín při příjezdu a odjezdu transportů, kde probíhala registrace, kontroly a zabavování věcí

² označení domova menších dětí

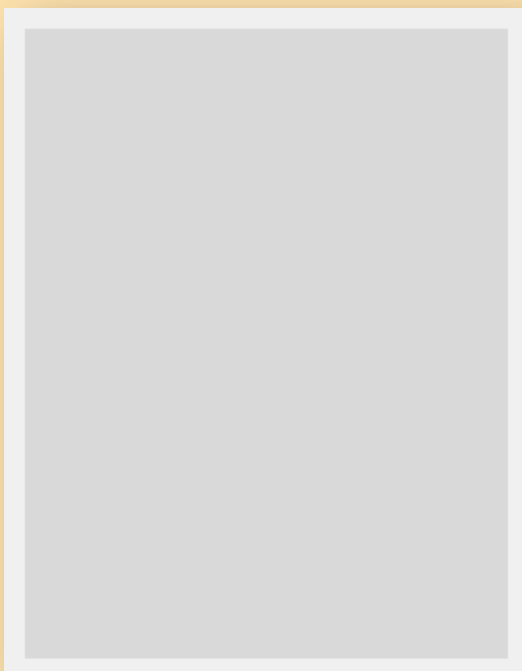
³ sirotek

⁴ dočasně vyřazena z transportu (např. na základě žádosti nebo práce v ghettu)

Ota Taussig

Nápadník Helgy Weissové

Terezín – i v ghettu se lidé seznamovali a pořádkali různé společné aktivity, aby si udrželi pocit normálního života.

15. ledna 1944

(...) „Čtyřadvacítka¹ se kazí“, pošeptávají si děvčata z druhých pokojů. Propána, co na tom, že některá děvčata od nás mají schůzky s chlapci. Což ostatní sedí stále jen doma? Myslely si snad, že čtyřadvacítka zůstane navždy klášteřem?

Měly jsme zase taneční. Opět přišel a tančil jenom se mnou. Jmenuje se Ota, má světlé vlnité vlasy, hnědé oči a je mu dvacet pět let. Od děvčat nemám chvíli pokoj. Smějí se jim, ale nevím, jak dlouho se budu umět přetvařovat. Vždyť on se mi opravdu začíná líbit.

Terezín – život v Terezíně byl oddělený od okolního světa a čas zde plynul jinak. Helga přemýšlí o svém vztahu i o budoucnosti.

(...) Dnes je to přesně pět neděl od oné slavnosti na baště, pět neděl od naší první schůzky. Snad někdo řekne, že je to směšně krátká doba, ale což se dá zdejší čas porovnávat s tím tam venku? Má vůbec náš život něco společného s ostatním světem? Jsme od něho sice odděleni jen několika šancemi², ale není to ještě něco jiného, co přerвало pouta, jimiž jsme byli navzájem spjati? Až se jednou otevřou tereziňské brány, až se zpřetrhá ostnatý drát a rozbourají šance, budeme moci kráčet dál životem s těmi, kteří zůstali tam venku a šli bez přerušeni svou cestou života?

Terezín – loučení před transportem do Osvětimi

29. září 1944

Vagóny jsou tady, druhý transport nastupuje do *šlojsky*³. Maminka rychle připravuje večeri, ať se tatínek ještě naposledy pořádně nají. Ota je tu také, po celý týden transportů večeri s námi.

(...) Hamburská kasárna, třetí dvůr. Půl druhé v noci. Nastupujeme. Máme bílé šátky a pásky hilfsdienstu, můžeme s sebou až k bráně. Ota je už asi ve vlaku. Škoda, nemohla jsem mu pomoci se zavazadly, bývala bych se nedostala z druhého dvora zpět. „Neznali jsme se dlouho, avšak... byly to hezké chvíle, rád na ně budu vzpomínat, ani ty nezapomeň. Adresu, kde se máš hlásit po válce, znáš. Sejdeme se.“ Dal mi na památku svoji fotografii. Na zadní stranu napsal verš z *Manon Lescaut*:

„Až zarachotí klíč v těch temných vratech semináře,
přijďte mi vstříc a nechod'te pryč,
přijďte mi pohladit tváře.“

Ještě polibek, stisk ruky. Potom mi pomohl přelézt ohradu. Teď je ve vlaku a za několik hodin odjede...

² část opevnění Tereziňna (pevnostní valy)

³ prostor v ghettu Tereziňna při příjezdu a odjezdu transportů, kde probíhala registrace, kontroly a zabavování věcí

¹ pokoj č. 24 v dívčím domově L 410